

Geldt mountainbiken als extensief recreatief medegebruik?

Dr. Mr. Robert Gielissen

24 oktober 2024

Inleiding

Mountainbiken is 'fietsen op een mountainbike'. Een mountainbike is een fiets die geschikt is om over onverharde paden in de bergen ('mountains') te rijden, onder andere vanwege bredere banden en een geveerde voorvork. Hoewel er in Nederland niet veel bergen zijn, is mountainbiken ook in ons land een populaire activiteit. Zo blijkt uit de 'Factsheet Mountainbiken 2023' van de NTFU dat in Nederland 486.000 mensen met enige regelmaat mountainbiken. Van deze groep is 27% vrouw en is bijna 20% ouder dan 55 jaar.¹

In Nederland zijn er ruim 275 vaste mountainbikeroutes². Een mountainbikeroute is een met routebordjes aangegeven fietsroute, vaak grotendeels of volledig over onverharde paden door de natuur. In bijna alle gevallen heeft de route de vorm van een ronde: wie de pijlen van de route volgt, komt dus weer uit op de plaats waar hij/ zij begonnen is. Daarom is het niet nodig dat de mountainbiker eerst naar een vast vertrekpunt gaat; de mountainbiker kan immers op iedere willekeurige plaats 'instappen' op de route. De gemiddelde lengte van de mountainbikeroutes in Nederland is ruim 20 kilometer.³ Deze routes voeren voor het overgrote deel over wegen en paden die ook door andere weggebruikers of recreanten gebruikt mogen worden.

Er zijn diverse voorbeelden van discussies over de vraag of het aanleggen en gebruiken van een mountainbikeroute past binnen de regels van het bestemmingsplan. Hoewel bepalingen, terminologie en definities in bestemmingsplannen van gemeente tot gemeente kunnen verschillen, is voor het beslechten van die discussie vaak doorslaggevend of het gebruik van mountainbikeroutes als 'extensief recreatief medegebruik' moet worden aangemerkt. Die term wordt namelijk veelvuldig gebruikt in bestemmingsplannen.

Vaak wordt dat extensief recreatief medegebruik in het bestemmingsplan toegestaan. Liefhebbers van mountainbiken hebben er dan dus belang bij dat het gebruik van een mountainbikeroute als extensief recreatief medegebruik aangemerkt wordt. Tegenstanders van (het gebruik van) mountainbikeroutes hebben er juist belang bij dat mountainbiken niet als zodanig wordt aangemerkt.

Dit document is bedoeld om handvatten te geven bij het bepalen of het gebruik van mountainbikeroutes als extensief recreatief medegebruik moet worden aangemerkt. Daartoe wordt allereerst geanalyseerd wat doorgaans met de term 'extensief recreatief medegebruik' wordt bedoeld. Vervolgens wordt een beeld geschetst van wat mountainbiken (in Nederland) inhoudt. Na deze schets wordt geanalyseerd welke criteria in de rechtspraak worden gehanteerd om tot een oordeel te komen over de vraag wat als extensief recreatief medegebruik moet worden aangemerkt. Op basis van al die 'ingrediënten' volgt een opinie.

¹ Bron: <https://www.ntfu.nl/api/download/f1fe7e96-0f10-ee11-81ed-00155d000e03/modules/828>

² Zie voor een overzicht www.mtbroutes.nl

³ Gebaseerd op een analyse van de gegevens op www.mtbroutes.nl

Definities van 'extensief recreatief medegebruik'

Zoals gezegd komt men het begrip 'extensief recreatief medegebruik' niet in alle bestemmingsplannen tegen. In (zeer) veel bestemmingsplannen wordt dit begrip echter wel gehanteerd en gedefinieerd.

Ter illustratie volgen vijf willekeurig gekozen voorbeelden⁴:

Gemeente Amsterdam ('extensief dagrecreatief medegebruik'): *"een recreatief medegebruik van gronden dat ondergeschikt is aan de functie van de bestemming waarbinnen dit recreatieve gebruik is toegestaan zoals wandelen fietsen paardrijden kanoën een vissteiger een picknickplaats of een naar de aard daarmee gelijk te stellen medegebruik."*

Gemeente Best ('extensief recreatief medegebruik'): *"relatief rustige vormen van recreatie die in de open lucht plaatsvinden in gebieden waarvan de hoofdfunctie een andere is en waar niet of nauwelijks specifieke voorzieningen voor getroffen worden zoals onder andere wandelen fietsen paardrijden of kanoën"*.

Gemeente Deurne ('extensief recreatief medegebruik'): *"die vormen van natuurvriendelijke recreatie die in hoofdzaak zijn gericht op natuur en landschapsbeleving zoals wandelen en fietsen."*

Gemeente Maastricht ('extensief recreatief medegebruik'): *"vormen van recreatief medegebruik dat ondergeschikt is aan de functie van de bestemming waarbinnen dit recreatief gebruik is toegestaan zoals wandelen fietsen paardrijden kanoën een picknickplaats een trapveldje of een naar de aard daarmee gelijk te stellen medegebruik en met uitsluiting van recreatief nachtverblijf."*

Gemeente Waalwijk ('extensief dagrecreatief medegebruik'): *"extensieve vorm van dagrecreatie inclusief de bijbehorende voorzieningen die plaatsvinden in gebieden waar de hoofdfunctie een andere is waaronder in ieder geval wandelen fietsen paardrijden kanoën of boerengolf."*

Op basis van deze definities, kan de volgende nadere invulling worden gegeven aan (de elementen van) het begrip extensief recreatief medegebruik:

- Extensief: gezien het doel van bestemmingsplannen ligt voor de hand dat 'extensief' betekent dat de impact op de omgeving relatief beperkt is. Zoals blijkt uit veel van de genoemde definities, betekent dat onder andere dat het gaat om een gebruik waarvoor er nauwelijks specifieke voorzieningen aangebracht hoeven te worden. *Nota bene: dat het gebruik door de gebruiker zelf mogelijk als 'intensief' wordt ervaren (bijvoorbeeld: iemand gaat ongetraind vijf kilometer hardlopen) doet uiteraard niet ter zake, omdat dat geen verschil maakt voor de impact op de omgeving of de ruimtelijke uitstraling.*
- Recreatief: het gaat om gebruik als vrijetijdsbesteding. Een enkele keer wordt toegevoegd dat het gebruik op natuur- en landschapsbeleving gericht dient te zijn.
- Medegebruik: het gaat om een gebruik dat ondergeschikt is aan de 'hoofdfunctie' van het gebied, of althans geen afbreuk doet aan die hoofdfunctie.

⁴ Bron en vindplaats van meer voorbeelden: <https://begrippenomgevingswet.nl/gemeenten>

Bij het lezen van de bovenstaande definities valt daarnaast op dat wandelen en fietsen in alle definities letterlijk wordt genoemd als voorbeeld van extensief recreatief medegebruik. Het is evident dat wordt bedoeld dat men daarbij wandel- en fietspaden gebruikt, omdat het enorme negatieve ecologische impact heeft als men ‘dwars door de natuur struikt’ zonder paden te volgen. Wie zich bovendien bedenkt dat paden waarover men kan wandelen en fietsen niet ‘van nature’ ontstaan, maar altijd door menselijk ingrijpen tot stand zijn gebracht, moet concluderen dat wandelpaden en fietspaden in ieder geval niet beschouwd dienen te worden als aangebrachte voorzieningen die het extensieve karakter van het gebruik wegnemen.

Rechtspraak over mountainbiken als ‘extensief recreatief medegebruik’

Rechters hebben in het verleden verschillend geoordeeld over de vraag of mountainbiken als extensief recreatief medegebruik moet worden aangemerkt. Voor zover ik kon nagaan, is hierover nog geen oordeel gegeven door de hoogste bestuursrechter: de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Daarom worden hierna alleen voorbeelden genoemd uit ‘lagere rechtspraak’. Dat wil zeggen dat het gaat om uitspraken waartegen nog beroep kon (of: kan) worden ingesteld.

Rechtbank Zeeland-West-Brabant, 2019⁵: *De voorzieningenrechter is met verweerder van oordeel dat **het beoogde gebruik van de mountainbikeroute beschouwd kan worden als een vorm van extensief recreatief medegebruik**. De voorzieningenrechter neemt daarbij in aanmerking dat de route ongeveer 20 km lang is en dat de route niet gebruikt wordt voor wedstrijden. Er is ook geen sprake van een bedrijfsmatige exploitatie van (delen van) de mountainbikeroute. Er zijn meerdere plaatsen waar mountainbikers op de route kunnen starten en ze kunnen dat op afzonderlijke tijdstippen overdag doen, gedurende de uren van de dag waarop het bos voor het publiek toegankelijk is. Daardoor is niet aannemelijk dat het hele traject gevuld zal zijn met mountainbikers, zoals verzoekers vrezen, en onderscheidt de mountainbikeroute zich niet wezenlijk van een normale fietsroute door het bos.*

Rechtbank Overijssel, 2021⁶: ***Naar het oordeel van de rechtbank kunnen mtb-activiteiten zowel worden geschaard onder sportfuncties (toegestaan bij de bestemming “Sport”) als onder het fietsen over fietspaden (toegestaan binnen de bestemming “Groen”).** Van strijd met deze bestemmingen is daarom geen sprake. [...] Dat een bepaald gebruik past binnen meerdere bestemmingen (in dit geval binnen de bestemmingen “Sport” en “Groen”) is niet ongebruikelijk en betekent ook niet dat er gemeten wordt met twee maten.*

Rechtbank Noord-Holland, 2022⁷: ***De rechtbank ziet geen grond om te oordelen dat de activiteit mountainbiken in strijd is met de ter plaatse geldende bestemming Natuur.** Uit de definitiebepaling 1.35 van de planregels volgt immers ondubbelzinnig en zonder voorbehoud dat niet-gemotoriseerd fietsen wordt gezien als extensieve recreatie en uit artikel 6.1 van de planregels volgt ondubbelzinnig en zonder voorbehoud **dat extensieve dagrecreatie ter plaatse van gronden met de bestemming Natuur is toegestaan**. Voor nadere taalkundige interpretatie van de planregels bestaat dan geen ruimte. De stelling*

⁵ Kenmerk van deze uitspraak: ECLI:NL:RBZWB: 2019:956

⁶ Kenmerk van deze uitspraak: ECLI:NL:RBOVE: 2021:4552

⁷ Kenmerk van deze uitspraak: ECLI:NL:RBNHO: 2022:5961

dat mountainbiken, gezien het grote aantal beoefenaars en de intensiteit waarmee die sport wordt beoefend, niet kan worden gezien als extensieve dagrecreatie in de zin van de planregels, treft daarom geen doel.

Rechtbank Gelderland, 2023⁸: *De voorzieningenrechter is van oordeel dat **het gebruik van de mountainbikeroute wel beschouwd kan worden als een vorm van extensief recreatief medegebruik**. Mountainbiken is immers een vorm van fietsen en dat is als activiteit als recreatief gebruik aangemerkt. Naar zijn aard verschilt het gebruik van een mountainbikeroute ook niet van de andere genoemde vormen van recreatief gebruik. Dat, zoals eisers stellen, sprake is van een specifiek beslag op de ruimte omdat er alleen mountainbikers op een mountainbikeroute komen, volgt de voorzieningenrechter ook niet. Dit specifieke ruimtegebruik is hetzelfde bij andere fiets-, voet- en ruiterpaden. Daar komen immers ook alleen fietsers, wandelaars c.q. hardlopers en ruiters. Dat mountainbiken vaak als sport wordt uitgeoefend maakt dit niet anders. Op wandelpaden wordt immers ook hardgelopen en op fietspaden gewielrend. Verder is niet gebleken dat het gebruik in dit geval een intensief karakter heeft. Wedstrijden worden niet georganiseerd en hoewel het college aanneemt dat er meer mountainbikers naar het gebied zullen komen nu een speciale route is aangelegd is niet aangetoond dat dit het extensieve karakter gaat overstijgen. Daarom onderscheidt de mountainbikeroute zich niet wezenlijk van een normale fietsroute door het bos.*

Rechtbank Zeeland-West-Brabant, 2024⁹: *In dit geval geldt daarbij ook dat er slechts sprake is van extensief recreatief medegebruik als gaat om recreatief medegebruik van gronden, waarbij de natuur- en landschapsbeleving voorop staat. Dat is bij het gebruik van het perceel van eiser (en de omliggende percelen) als mountainbikeparcours niet het geval. In tegenstelling tot de genoemde voorbeelden van fietsen en wandelen wordt het perceel als mountainbikeparcours intensief gebruikt en wordt een specifiek ruimtebeslag op het perceel gelegd. Daarbij acht de rechtbank het van belang dat, hoewel mountainbikers op meerdere plekken kunnen instappen, er soms zeer intensief gebruik wordt gemaakt van het parcours. Naast dat het mountainbikeparcours wordt gebruikt door recreatieve sporters worden er ook toertochten op de route georganiseerd. Dit maakt dat er wel degelijk sprake is van een intensief gebruik van het perceel en dat op een beperkt deel van het perceel relatief veel mensen recreëren. Daarnaast is het niet aannemelijk dat het gebruik van het mountainbikeparcours voornamelijk gericht is op de natuur- en landschapsbeleving. **Daarom kan de activiteit niet onder het begrip extensief recreatief medegebruik worden geschaard.***

Rechtbank Limburg, 2024¹⁰: *De rechtbank is van oordeel dat verweerder zich **ten onrechte op het standpunt heeft gesteld dat het gebruik van het bosgebied door mountainbikers valt aan te merken als ‘extensief recreatief medegebruik’** als bedoeld in de beheersverordening. De rechtbank motiveert dat oordeel als volgt. Uit de gedingstukken en het verhandelde ter zitting is de rechtbank gebleken dat ter plaatse sprake is van een op zichzelf staand Bikepark en dat de intentie daarvan is om ook bezoekers van buiten de omgeving aan te trekken om aan de fietsactiviteit deel te nemen. De mountainbikepaden ter plekke worden, onder andere via een specifieke website en via social media, gepromoot door vergunninghoudster als een ‘Bikepark’ en niet zozeer*

⁸ Kenmerk van deze uitspraak: ECLI:NL: RBGEL: 2023:2332

⁹ Kenmerk van deze uitspraak: ECLI:NL: RBZWB: 2024:3319

¹⁰ Kenmerk van deze uitspraak: ECLI:NL: RBLIM: 2024:2223

als onderdeel van een veel groter, gemeentegrens overstijgend, mountainbikeroutenetwerk. [...] Niet betwist is verder dat het Bikepark specifieke bezoekers uit het hele land trekt die het ‘rondje Bikepark’ vaak meerdere malen aandoen. Er is dus geen sprake van mountainbikers die een doorlopende route volgen, maar van steeds terugkerende fietsers. Dat het Bikepark specifieke aantrekkingskracht heeft, zorgt ook voor druk op de omgeving als het gaat om parkeren. Verder is gebleken dat het gaat om een fietsactiviteit die is geconcentreerd op één beperkt deel van het bosgebied, in de zin dat het ‘rondje Bikepark’ een relatief kleine en korte afsplitsing is van het doorlopende mountainbikenetwerk. Naar het oordeel van de rechtbank is dan ook sprake van een fietsactiviteit die een behoorlijk ruimtebeslag legt op een relatief klein deel van het bosgebied. [...] De rechtbank acht daarbij ook van belang dat het niet gaat om een doorgaande fietsroute die als het ware op gaat in de omgeving met natuur- en landschapsbeleving tot doel, maar om een specifieke fietsactiviteit die herhaaldelijk en op dezelfde plek in het bos wordt uitgeoefend en waarbij verschillende moeilijkheidsgraden zijn gecreëerd in de paden, die gericht zijn op herhaaldelijke beoefening. Hiermee onderscheidt deze fietsactiviteit zich naar het oordeel van de rechtbank wezenlijk van een mountainbikeroute die onderdeel uitmaakt van een doorgaande fietsroute door het bos.

Uit deze uitspraken blijkt dat (in de rechtspraak) verschillende criteria zijn gehanteerd om te komen tot een oordeel over de vraag of het gebruik van mountainbikeroutes als extensief recreatief medegebruik moet worden aangemerkt. Omdat, zoals reeds eerder vermeld, de specifieke regels en definities in bestemmingsplannen tussen gemeentes kunnen verschillen, zijn deze criteria niet in alle gevallen van toepassing. Een dergelijk oordeel blijft onder andere daardoor casuïstisch van aard. Desalniettemin kan het verhelderend werken om de criteria die eerder door rechters zijn gehanteerd op een rij te zetten. Ik kom dan tot de volgende opsomming:

- Is mountainbiken een vorm van ‘fietsen’?
- Leidt de aanwezigheid van de mountainbikeroute ertoe dat het zodanig veel drukker wordt in het gebied, dat het extensieve karakter wordt overschreden?
- Is het (ruimte)gebruik van een mountainbikeroute anders dan het gebruik van andere fiets-, voet- en ruiterspaden?
- Is het gebruik van de mountainbikeroute gericht op natuur- en landschapsbeleving?
- Is sprake van een doorgaande fietsroute of van een activiteit die een groot ruimtebeslag legt op een relatief klein deel van het bosgebied?
- Is er sprake van bedrijfsmatige exploitatie van de route?
- Worden er wedstrijden georganiseerd op de route?
- Worden er toertochten georganiseerd op de route?

Voorts kan worden opgemerkt dat het gegeven dat mountainbiken kan worden beschouwd als ‘sport’ er niet aan in de weg heeft gestaan om het (ook) als extensief recreatief medegebruik aan te merken (zie m.n. Rechtbank Overijssel, 2021).

Rechtspraak over andere activiteiten dan mountainbiken als extensief recreatief medegebruik

Volledigheidshalve worden nog enkele passages geciteerd uit rechterlijke uitspraken die geen betrekking hadden op mountainbiken, maar waarin wel uitleg wordt gegeven aan het begrip extensief recreatief medegebruik. Een deel van deze uitspraken is wel afkomstig van de hoogste bestuursrechter: de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Afdeling Bestuursrechtspraak Raad van State, 2019¹¹: *Uit de omschrijving volgt dat het bij extensief recreatief medegebruik gaat om vormen van openluchtrecreatie, waarbij de natuur- en landschapsbeleving voorop staat. Voor zover de bootcampactiviteiten zijn voorzien op het perceel is daarvan geen sprake. Daarbij acht de Afdeling doorslaggevend dat het in dit geval gaat om een afgescheiden stuk grasland dat door [appellant A] bedrijfsmatig zal worden geëxploiteerd voor het organiseren van bootcampactiviteiten en dat dit perceel hoofdzakelijk zal worden gebruikt voor een specifiek onderdeel van de bootcamptrainingen, te weten de oefeningen met behulp van meerdere materialen, zoals autobanden en touwen.*

Afdeling Bestuursrechtspraak Raad van State, 2013¹²: *De rechtbank heeft voorts terecht overwogen dat dit gebruik niet kan worden aangemerkt als extensief recreatief medegebruik als bedoeld in artikel 4.1 van de planvoorschriften, omdat het gebruik specifiek is gericht op dit perceel, terwijl het bij extensief recreatief medegebruik moet gaan om een medegebruik waarbij nauwelijks druk wordt uitgeoefend op de omgeving. Het gebruik van het perceel ligt ook niet in lijn met de voorbeelden die worden vermeld in de begripsomschrijving van extensief recreatief medegebruik als bedoeld in artikel 1, onder r, van de planregels. Tijdens het paardrijden wordt het perceel intensief gebruikt en bovendien wordt het perceel dan niet verlaten.*

Rechtbank Limburg, 2015¹³: *Verder kunnen genoemde activiteiten ook niet als extensief recreatief medegebruik worden aangemerkt, gelet op de definitie in het bestemmingplan. Daarbij moet namelijk worden gedacht aan vormen van openluchtrecreatie, waarbij landschapsbeleving voorop staat en sprake is van een beperkt aantal recreanten per oppervlakte-eenheid, zoals wandelen, fietsen, verpozen in de natuur of paardrijden. Het gebruik dat verzoeker van het terrein maakt kan daar niet onder worden geschaard.*

Rechtbank Oost-Brabant, 2017¹⁴: *De rechtbank is van oordeel dat motorcrossactiviteiten op het perceel, of ze nu legaal of illegaal plaatsvinden en met of zonder toestemming van eiser zich niet laten kwalificeren als extensief recreatief medegebruik. De ruimtelijke uitstraling van motorcrossactiviteiten met de daarmee gepaard gaande geluidsbelasting is dermate groot dat dergelijke activiteiten niet ondergeschikt zijn aan de hoofdbestemming. Om dezelfde reden is het jaarlijks twee keer gebruiken van de projectlocatie voor motorcrosswedstrijden niet zodanig kortdurend en incidenteel dat de bestemming zich hiertegen niet verzet.*

Rechtbank Amsterdam, 2023: *Het feitelijk beslag dat door het gebruik op de ruimte wordt gelegd is een belangrijk aanknopingspunt bij de vaststelling of sprake is van extensief medegebruik. Het gaat hier om de combinatie van gebruik en oppervlakte. Bij een relatief groot oppervlakte, zoals een natuurgebied of park, en weinig gebruikers/recreanten die zich over dat gebied verspreiden, zoals wandelaars of fietsers, zal eerder sprake zijn van extensief medegebruik dan bij een kleinere oppervlakte en veel gebruikers/recreanten. Ook de hoeveelheid geluid die wordt geproduceerd of andere factoren die een ruimtelijke uitstraling op de omgeving hebben, kunnen een rol spelen. Een aantal wandelaars zal een stuk grond eerder extensief gebruiken dan hetzelfde aantal crossmotoren.*

¹¹ Kenmerk van deze uitspraak: ECLI:NL: RVS: 2019:264

¹² Kenmerk van deze uitspraak: ECLI:NL: RVS:2013:BZ1681

¹³ Kenmerk van deze uitspraak: ECLI:NL: RBLIM: 2015:7439

¹⁴ Kenmerk van deze uitspraak: ECLI:NL: RBOBR: 2017:757

Uit de genoemde rechterlijke uitspraken kunnen (in aanvulling op de eerdere opsomming) nog enkele criteria worden gedestilleerd op basis waarvan beoordeeld kan worden of het gebruik van mountainbikeroutes als extensief recreatief medegebruik moet worden aangemerkt, namelijk:

- Gaat het om activiteiten die volledig plaatsvinden op één plaats/ perceel?
- Is sprake van een beperkt aantal recreanten per oppervlakte-eenheid?
- Is sprake van een grote geluidsbelasting?

Opinie: mountainbiken moet als extensief recreatief medegebruik worden beschouwd

Op basis van het vorenstaande moet worden geconcludeerd dat mountainbiken in beginsel als extensief recreatief medegebruik moet worden beschouwd.

In de eerste plaats moet worden benadrukt dat ‘fietsen’ bijna altijd letterlijk wordt genoemd in de definitie van extensief recreatief medegebruik in het bestemmingsplan. Zoals ook de Rechtbank Noord-Holland in 2022 stelde, valt niet te ontkennen dat mountainbiken een vorm van fietsen is. Zeker in het vlakke Nederland is mountainbiken niet zodanig afwijkend van andere vormen van fietsen dat het niet meer als fietsen beschouwd kan worden. Dat het mountainbiken voor de fietser intensief kan zijn (en dat het dus als sport kan worden beschouwd) doet daaraan niet af.

Daarnaast kan regulier gebruik van mountainbikeroutes redelijkerwijs niet als ‘intensief gebruik van het gebied’ worden gezien. Het mountainbiken vindt immers doorgaans niet plaats op een relatief klein deel van een gebied dat niet wordt verlaten (zoals wel het geval is bij veel van de voorbeelden uit de genoemde jurisprudentie, waaronder bootcamp, zwemmen en motorcross). Integendeel: mountainbikeroutes in Nederland zijn gemiddeld zo’n 20 kilometer lang. Een mountainbiker die over een bepaald perceel rijdt, is binnen enkele minuten alweer ‘uit het zicht verdwenen’. Ook ontstaat doorgaans geen grote drukte bij het startpunt van de mountainbikeroute, onder andere omdat er vaak geen echt startpunt is: op de mountainbikeroute kan op iedere willekeurige plaats worden ‘ingestapt’. Daarbij komt dat er ruim 5.000 kilometer aan vaste mountainbikeroutes in Nederland aanwezig is. Het aantal recreanten per oppervlakte-eenheid is daardoor dus zeer beperkt. Hierbij wordt benadrukt dat het hier niet gaat om 5.000 kilometer aan paden die exclusief voor mountainbikers zijn bedoeld: mountainbikeroutes voeren voor een zeer groot deel over wegen en paden die ook voor ander verkeer/ voor andere recreanten zijn bedoeld. Het specifieke ruimtebeslag van een mountainbikeroute is ook om die reden niet groot.

Voorts wordt bij het definiëren van extensief recreatief medegebruik soms gesteld dat het gebruik gericht moet zijn op natuur- en landschapsbeleving. De rechtbank Zeeland-West-Brabant schreef in 2024 in het voornoemde vonnis dat het niet aannemelijk is dat het gebruik van het mountainbikeparcours voornamelijk gericht is op de natuur- en landschapsbeleving. Deze stelling wordt door de rechtbank niet onderbouwd. Bij wijze van tegenwerping kan worden gewezen op de ‘Factsheet MTB 2023’ van de NTFU, waarin maar liefst 94,3% van de mountainbikers aangeeft dat ‘genieten van de natuur’ één van de redenen is om te gaan mountainbiken¹⁵. Eenzelfde conclusie kan worden getrokken uit Europese onderzoeken onder mountainbikers. Zo blijkt uit de ‘IMBA EU Riders Survey 2018’ onder meer dan 5.000 mountainbikers dat het genieten van de natuur de belangrijkste drijfveer is.¹⁶ Nota bene: het valt

¹⁵ Bron: <https://www.ntfu.nl/api/download/f1fe7e96-0f10-ee11-81ed-00155d000e03/modules/828>

¹⁶ IMBA EU, 2015, European mountain bike survey 2018. Zie [European MTB Survey Infographic](#)

op dat de rechtbank Zeeland-West-Brabant spreekt over een ‘mountainbikeparcours’ in plaats van over een mountainbikeroute. Het woord ‘parcours’ refereert (ook volgens woordenboek Van Dale) aan een sportwedstrijd, terwijl er bij normaal gebruik van een mountainbikeroute geen sprake is van een wedstrijdelement. De veronderstelling dat de betreffende rechtbank geen goed beeld had van de redenen waarom men gaat mountainbiken, lijkt dan ook op zijn plaats.

Ook de andere eerder genoemde criteria moeten leiden tot de conclusie dat het reguliere gebruik van een mountainbikeroute niet gekwalificeerd moet worden als extensief recreatief medegebruik. Het gebruik van een mountainbikeroute is in veel opzichten niet anders dan het gebruik van andere fiets-, voet- en ruiterspaden. Onder andere vanwege het bochtige karakter van mountainbikepaden worden door mountainbikers geen veel hogere snelheden bereikt dan door recreanten op ‘normale’ fietspaden (en de gemiddelde snelheid van mountainbikers is zelfs veel lager dan die van wielrenners). Ook worden er voor het mountainbiken doorgaans geen noemenswaardige voorzieningen (dus ook geen verhardingen van de ondergrond) aangebracht op het terrein die het extensieve karakter van het gebruik weg veranderen. Mountainbikeroutes worden (net als andere fiets-, voet- en ruiterspaden) ook niet bedrijfsmatig geëxploiteerd. En tot slot: mountainbiken levert geen geluidsbelasting op; het maakt immers niet meer geluid dan andere vormen van fietsen.

Op het uitgangspunt dat mountainbiken als extensief recreatief medegebruik moet worden beschouwd zijn evenwel uitzonderingen denkbaar.

- De eerste mogelijke uitzonderingen is dat het gaat om het gebruik van een zogenoemd ‘bikepark’, waarin de bedoeling is dat mountainbikers op een relatief klein terrein telkens een zeer uitdagende relatief korte route (denk aan: minder dan één kilometer lang) afleggen, waarbij er juist wel veel bijzondere voorzieningen voor mountainbikers zijn aangelegd. Indien dat ertoe leidt dat gebruikers zich langdurig ophouden op een afgebakend terrein van slechts enkele hectare groot, is dat gebruik op basis van de voornoemde criteria ‘minder extensief’ dan wanneer wordt gefietst over een doorgaande mountainbikeroute van vele kilometers lang.
- Voorts is denkbaar (maar evenmin in alle gevallen evident) dat geen sprake is van extensief recreatief medegebruik indien er een wedstrijd of toertocht op de route wordt georganiseerd. Daarmee kan het aantal mountainbikers per oppervlakte-eenheid immers groter worden (ook omdat dan wel van één vast startpunt gebruik gemaakt wordt) en wordt mogelijk ook meer geluid geproduceerd door deelnemers en organisatie. Hierbij moet echter worden opgemerkt dat toertochten doorgaans slechts één of twee keer per jaar worden georganiseerd door een plaatselijke vereniging, hetgeen ertoe leidt dat het op hetzelfde stuk mountainbikeroute dan slechts op één of twee dagdelen per jaar bovengemiddeld druk is vanwege die toertocht. Over de vraag of dat het extensieve karakter van het gebruik wegneemt kan uiteraard gediscussieerd worden. Hoe het ook zij: indien de wedstrijd of toertocht leidt tot omstandigheden waaronder redelijkerwijs niet meer van extensief recreatief medegebruik kan worden gesproken, zou dus voor de betreffende wedstrijd of toertocht een aparte vergunning moeten worden aangevraagd.

De conclusie van deze opinie: met uitzondering van enkele bijzondere situaties voldoet mountainbiken aan alle voorwaarden die gesteld worden aan de kwalificatie ‘extensief recreatief medegebruik’.